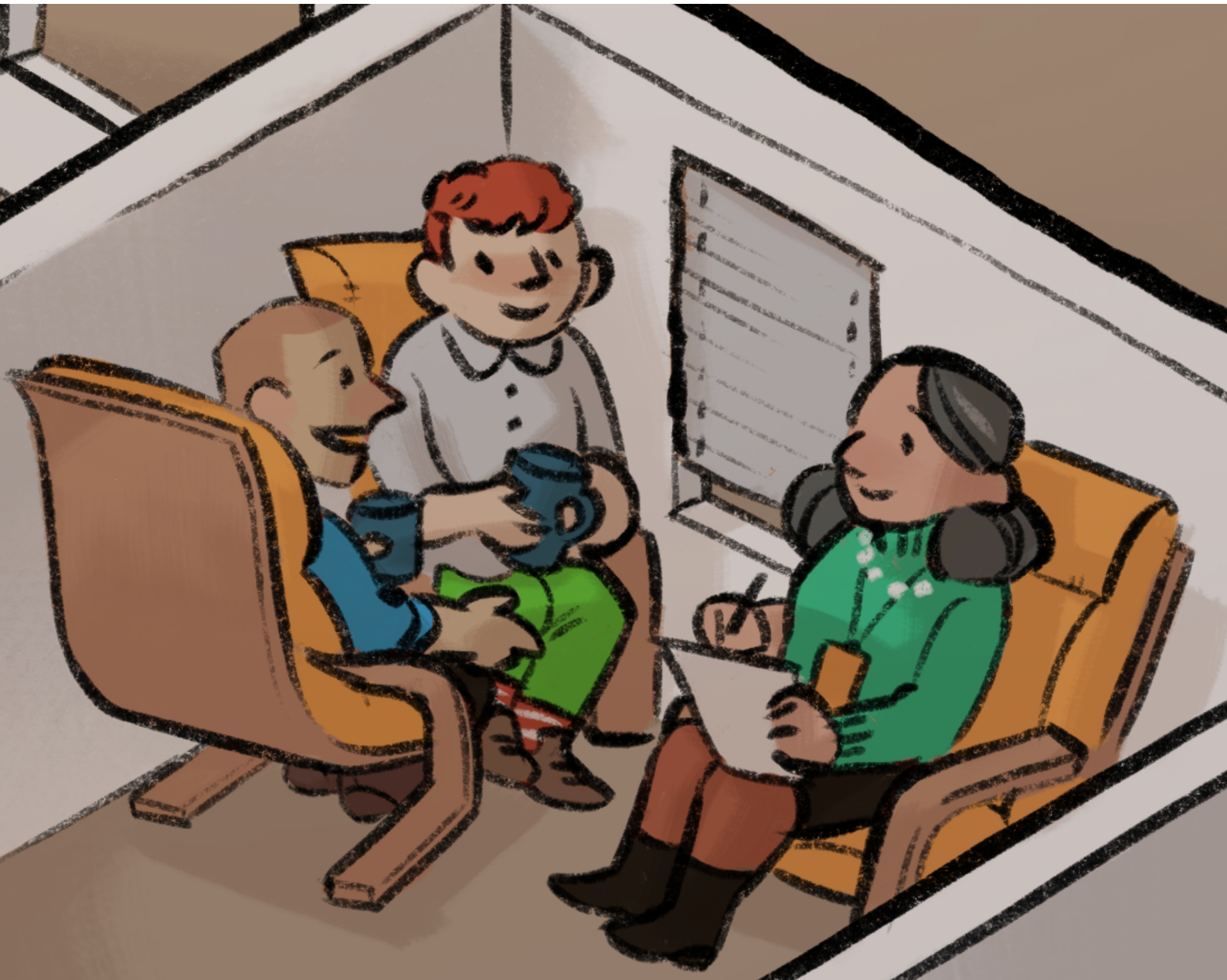

Kuntoutussäätiö

Työnhakijan opas

Duunikummi-toimintamalli

Oppaan sisältö

Johdanto	3
Vapaaehtoinen ohjaaja tukee sinua työnhaussa	4
Työkummi auttaa työelämään	4
Valmennuksen vaiheet	5
Mistä saan itselleni työkummin työllistymisen avuksi?	6
Mitä työkummitoiminta tarjoaa työnetsijälle	6
Tapaamiskerta 1.: Tutustutaan Duunikummi-malliin yhdessä.....	7
Tapaamiskerrat 2.–4.: Työelämä ja työnantajien odotukset tutuksi	8
Työnantajien mukaan perehdytysapu ja työntekijän sitoutuminen auttavat palkkaamispäätöksissä	8
Työelämässä pääsee hyvään alkuun, kun tekee työnsä kunnolla	9
Rekrytointitilanteessa ei tarvitse esittää osaavansa kaikkea	10
Kummi voi osallistua työhaastatteluusi	11
Työ turvaa tulevaa ja antaa sisältöä elämään	12
Työ turvaa itsenäistä elämää ja tulevaisuutta	12
Mitä työelämä tarjoaa?	12
Työssä opit paljon uutta	13
Miten saada arki rullaamaan	13
Oma valmentautuminen	13
Unelmat vievät eteenpäin	14
Tarinoita työstä ja elämäntapahtumista.....	15
Miten tehdä omasta työstään antoisampaa	15
Kaksi tarinaa kateudesta	16
Työnhaku vaatii kärsivällisyyttä	16
Tee omaan elämääsi sopiva aikataulu	16
Mitä asioita tarvitset tai unelmoit?	17
Kokoa lähteet, joista etsit avoimia työpaikkoja	17
Dokumentoi työnhakua	17
Pienin askelin eteenpäin	18
Ensimmäiset päivät työpaikalla.....	18
Työhön harjaantuminen vie aikaa	19
Kaikki tekevät virheitä	19
Koeaika	19
Työnetsijän muistilista	20

Johdanto

Tervetuloa tutustumaan Kuntoutussäätiön työnhakijan oppaaseen. Duunikummi-mallissa vapaaehtoiset kummit auttavat työtä vaille olevia nuoria ja aikuisia työelämään. Kuntoutussäätiö on kehittänyt mallin STEA:n tuella. Voit tutustua oppaaseen itsenäisesti tai työkummin kanssa.

Käytännössä työkummi opastaa työnhakijaa työelämään, auttaa työnhaussa, osallistuu työhaastatteluihin ja auttaa perehdytyksessä ensimmäisten työpäivien ajan, jos työpaikka löytyy. Tavoitteena on antaa uskallusta työnhakijalle lähteä uusille poluille ja tutustumaan työelämään. Toivomme, että tästä toiminnasta tulisi monelle nuorelle kanava eteenpäin elämässä.

Vapaaehtoinen ohjaaja tukee sinua työhauussa

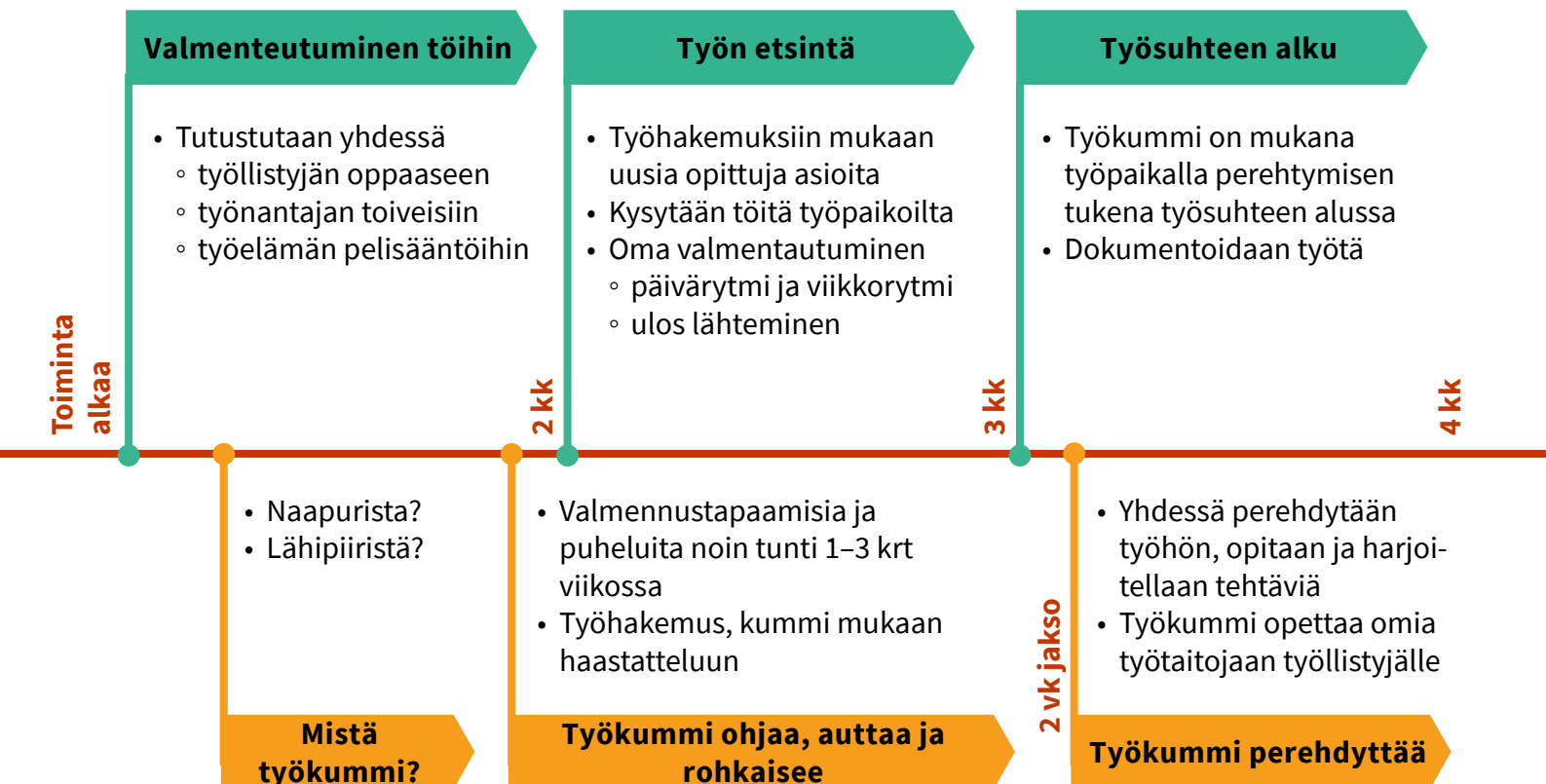
Työkummi auttaa työelämään

Jos työelämä tuntuu etäiseltä tai sinulla on vaikeuksia päästä töihin, tämä toiminta on sinua varten. Toiminnan avulla voit tutustua tukihenkilön kanssa työelämään, saada apua työnhakuun ja löytää työpaikan. Voit myös löytää oman polkusi muutakin kautta ja työelämän sijaan suunnata esimerkiksi opiskelemaan, jos käy ilmi, että unelmatyösi vaatii lisäkoulutusta tai haluat lisää aikaa oman urasi pohtimiseen.

Työkummi on vapaaehtoinen työelämäosaaja, joka haluaa jakaa tietotaitoaan eteenpäin auttaakseen vaikeissa tilanteissa olevia ja saadakseen itselleen hyvää mieltä. Työkummi ei ole TE-toimiston, Kelan tai minkään viraston työntekijä. Hän ei siis voi vaikuttaa viranomaisten päätöksiin tai velvoittaa sinua mihinkään. Työnetsijän ja työkummin yhteistyö perustuu vapaaehtoisuudelle.

Sinulla ei tarvitse olla mitään aiempaa työkokemusta tai koulutusta. Toiminnan aikana saat tutkailla rauhassa, mitä taitoja sinulla on jo harrastusten tai omien mielenkiinnon kohteiden kautta.

Toiminnan osapuolina ovat työnetsijät, työkummit ja työnantajat. Heidän lisäksi toimintaa saattaa koordinoida järjestö tai muu taho. Oppaan ja valmennuksen avulla on helpompi lähteä etsimään töitä, kun opit tuntemaan työnantajien näkökulmia.

Valmennuksen vaiheet

Yhteistyö kummin kanssa etenee seuraavasti:

- **Valmentautuminen työelämään:** perehdyt työelämään oppaan ja kummin avulla sekä tarvittaessa parannat arjenhallintaasi
- **Työnhaku:** työpaikkojen etsimistä, työhakemusten lähettämistä ja suorien yhteydenottojen tekemistä työnantajille.
- **Työhaastattelut:** työnantaja haastattelee sinua kasvotusten, etäyhteyksillä tai puhelimesta. Kummi voi olla tukenasi työhaastattelussa.
- **Perehdytys työpaikalla:** Jos saat työpaikan, kuuluu ensimmäisiin työpäiviin ja –viikkoihin perehdytys. Perehdytyksen tarkoitus on, että sinut tutustutetaan työpaikkaan ja tehtäviin pikkuhiljaa. Onnistuneen perehdytyksen jälkeen pystyt tekemään tehtäväsi hyvin.

Näistä vaiheista tämä toiminta kattaa ainakin kaksi ensimmäistä eli itsenäisesti ja kummin kanssa valmentautuminen ja työnhaku. Toimintaan osallistuminen ei takaa kutsuja työhaastatteluihin tai työhön pääsyä, mutta osallistuminen parantaa työllistymismahdollisuuksiasi.

Osallistuminen toimintaan kestää noin neljä kuukautta. Sinä ja työkummi olette toiminnassa molemmat vapaaehtoisesti, joten voitte sopia lyhyemmän tai pidemmän aikavälin sekä lopettaa yhteistyön milloin tahansa.

Työkummisi kuuntelee sinua, luottaa ja uskoo sinuun. Sinun tarpeesi ovat etusijalla. Työkummisi auttaa eteenpäin, vaikka nykytilanteessa näyttäisi olevan haasteitakin. Yhteistyön alussa otatte selville tilanteesi, jonka mukaan asetatte realistisia tavoitteita. Hidas eteneminen tai takapakki eivät haittaa.

Ennen työsuhteen alkua kummi ja työllistyjä tapaavat etäyhteyksillä tai julkisissa tiloissa, esimerkiksi kahviloissa tai kirjastoissa.

Eri aiheiden käsittelytarve voi vaihdella

Alla olevasta taulukosta näet käsiteltävät aiheet ja niihin suositeltavien ohjauskertojen määrä. Sinun tarpeesi mukaan eri valmennusaiheisiin voi käyttää eri määriä valmennuskertoja.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla on hyvä käydä läpi työkummitoimintaa eli kappaletta *Tapaamiskerta 1.: Tutustutaan Duunikummi-malliin yhdessä*.

Työelämän tuntemus saattaa olla sinulla jo hyvällä tasolla, tällöin kappale *Tapaamiskerrat 2.–4.: Työelämä ja työnantajien odotukset tutuksi*. voidaan käydä läpi esimerkiksi yhdellä valmennuskerralla.

Monella työetsijällä oma valmentautuminen työhön on tärkeää. Sinulla voi olla esimerkiksi uupumusta tai rutiinien puutetta, kun työ tai muu aktiivitoiminto ei aikatauluta elämää jne. Tällöin panostetaan kappaleeseen *Miten saada arki rullaamaan*.

Kappale *Työnhaku vaatii kärsivällisyyttä*. Jos haluat panostaa työnhakuun, muita tämän oppaan aiheita voidaan käydä läpi nopeammin, jopa useita aiheita yhdellä tapaamisella.

Kutakin otsikkoaihetta varten on lisäohjeita.

Käsiteltävät aiheet	Ohjauskertojen määrä
Tutustutaan työkummitoimintaan yhdessä	1
Työelämä ja työnantajien odotukset tutuksi	1-4
Työnantajien mukaan perehdytysapu ja työntekijän sitoutuminen auttavat palkkaamispäätöksissä	1
Työetsijä oppii, että työ turvaa tulevaa ja antaa sisältöä elämään	1-2
Miten saada arki rullaamaan	1-6
Tarinoita työstä ja oman polun löytymisestä	1-2
Työnhaku vaatii kärsivällisyyttä	1-6
Muistilista työetsijälle	1-2
Työpaikalla	10 työpäivää työpaikalla

Mistä saan itselleni työkummin työllistymisen avuksi?

Työkummi tuntee työelämää oman kokemuksensa kautta, ja osaa siten neuvoa sinua. Hänellä on takanaan vuosia työelämässä, ja hän osaa tarttua uusiin haasteisiin. Hän opastaa sinua ja näyttää mallia siitä, miten ratkaista vastaan tulevia pulmia rauhallisesti.

Voit pyytää vapaaehtoiseksi kummiksi omaa naapuriasi, sukulaista tai muuta tuttua. Jos mietit tiettyä alaa, jolle haluaisit töihin, kummi voi olla saman alan ammattilainen. Silloin hän osaa kertoa kyseisestä alasta asioita, joita muut eivät tiedä.

Joskus työnantajalla voi olla perehdytysapuna entinen työntekijänsä, joka toimii tämän mallin mukaan.

Mitä työkummitoiminta tarjoaa työetsijälle

Kun saadaan yksi asia ratkaistua, muutkin lähtevät sujumaan

Vaikka työelämä tuntuisi etäiseltä, voit lähteä tutustumaan kanssamme työelämän mahdollisuuksiin. Tavoitteesi saavat kehittyä rauhassa ja omaan tahtiisi toiminnan edetessä.

Tavoitteesi voi myös muuttua ja voit päätyä muuhunkin vaihtoehtoon kuin työn etsimiseen. Toiminta on vapaaehtoista ja voit keskeyttää sen halutessasi.

Valmennus lähtee liikkeelle sinun tarpeistasi ja tilanteestasi ja joustaa aikatauluissa tarpeidesi mukaan. Vapaaehtoiskummisi ymmärtää ne hankaluudet, joita voi syntyä esimerkiksi liian vähällä toimeentulolla elämisestä tai heikoista koulutusmahdollisuuksista.

Saat suunnitella omaa polkuasi oman työkummissi kanssa. Suunnittelette yhdessä, miten kaukaiseltakin tuntuvia unelmia voi lähestyä sinun resurssiesi puitteissa.

Toiminta ei kaadu työkokemuksen puutteeseen

Vaikka sinulla ei olisi aiempaa työkokemusta tai toivomasi koulutus olisi jäänyt saamatta, työkummissi auttaa sinua töihin. Haluamme katkaista noidankehän, jossa työhön on vaikea päästä työkokemuksen puutteen vuoksi. Valmennuksen tarkoitus on, että työelämä tulee sinulle tutummaksi jo ennen töihin lähtemistä.

Kun perehdyt työelämään tämän toiminnan kautta sinulle saattaa tulla yllätyksenä, että työelämän monet asiat ovatkin yksinkertaisia.

Hyvä ohjaus ja työelämän asioihin tutustuminen rauhassa työkummissi kanssa tähtää siihen, että pääset oppimaan ja tekemään asioita ilman suorituspaineita. Haette sinun omaa suoritustasoasi, sitä tekemisen tapaa, jossa olet parhaimmillasi.

Mikä tärkeintä saat työkummista luotettavan ihmisen tuekseen.

Kaikki osapuolet hyötyvät toiminnasta

Duunikummin valmentautumismalli on suunniteltu siten, että kaikki osapuolet hyötyvät toiminnasta:

- työnhakija työllistyy,
- kummi pääsee jakamaan omaa osaamista eteenpäin itselleen antoisalla tavalla ja saa arvokasta mentorointikokemusta,
- työnantajan on helpompaa rekrytoida työntekijä, kun kummi on tukena rekrytointiprosessissa.

Tapaamiskerta 1.: Tutustutaan Duunikummi-malliin yhdessä

Toiminnassa työnhakija ja työkummi etenevät tämän oppaan mukaan. Voitte aloittaa perehtymällä materiaaleihin etukäteen ja käydä niitä sitten läpi kohta kohdalta yhdessä.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla tutustutte toisiinne ja työkummitoiminnan oppaisiin. Voitte pohtia sinulle sopivaa aikataulua, jonka mukaan käsittelette oppaan eri aiheita. Mitä aiheita pitää käsitellä enemmän, mitä vähemmän? Mitkä oppaan aiheet ovat sinulle jo helppoja, mitä pitää harjoitella?

Tapaamiskerrat 2.–4.: Työelämä ja työnantajien odotukset tutuksi

Työnantajien mukaan perehdytysapu ja työntekijän sitoutuminen auttavat palkkauspäätöksissä

Tähän osioon on kerätty työnantajien suoria lainauksia Kuntoutussäätiön tutkimuksesta [Osatyökykyisistä osaavaa työvoimaa](#).

Millaisia käsityksiä työnantajat ovat esittäneet työntekijän palkkaamisesta?

”Halu mahdollistaa paikallisille asukkaille työtä ja halu auttaa eteenpäin elämässä. Tässä toki korostuu yksilön oma motivaatio ja halu sitoutua tarjottuun työhön.”

”Omalla kohdalla oli hyvä, että saimme aluksi ilmaiseksi, sen jälkeen palkkatuella työntekijän. Aluksi hänen kuntonsa oli välillä jopa huolestuttava, mutta on kuntoutunut ja on tällä hetkellä meillä vakituksena työntekijänä.”

”Antaa yrityksille rahallista tukea opastajan palkkaan.”

Entä, jos olet osatyökykyinen—miten työnantajat suhtautuvat silloin?

Joka neljännellä työnantajatutkimukseen vastanneella työnantajalla oli positiivisia käsityksiä osatyökykyisten henkilöiden työllistämisestä.

”Meille on hakenut sopiva työntekijä, joka oli osatyökykyinen. Emme nähneet sitä ongelmaksi, vaan halusimme auttaa häntä tarjoamalla hänelle sopivaa työtä, hänelle sopivilla aikatauluilla.”

”Jos sopiva henkilö löytyy, henkilön osatyökykyisyydellä tai taustalla ei ole mitään merkitystä. Sillä on merkitystä, että tulee töihin, kun pitää ja on oma-aloitteinen ja haluaa oppia lisää, lisäksi mukava luonne on lisäarvo.”

Perehdytys koetaan resursseja vievänä

Hyvä työura alkaa perehdytyksestä. Perehdytys on tärkeää työturvallisuuden ja työn sujuvuuden kannalta – olipa uusi työntekijä minkä ikäinen tahansa. Perehdytys tarkoittaa työnantajan tarjoamaa tukea, jota uusi työntekijä saa tutustuessaan uusiin työtehtäviinsä. Usein tukena on työkaveri tai esihenkilö. Parhaassa tilanteessa uudella työntekijällä on pe-

rehdyttäjäksi valittu henkilö auttamassa ja näyttämässä esimerkkiä ensimmäisten työpäivien ajan.

”Me olemme kokeneet perehdyttämisen erittäin kalliiksi. Koska perehdyttämisessä tarvitaan toinen henkilö koko ajaksi neuvomaan ja se saattaa työtehtävistä riippuen kestää monta kuukautta ja sen jälkeenkin osittain.”

”Antaa yrityksille rahallista tukea opastajan palkkaan. Jos vajaakuntoinen aloittaa esim. työkokeilulla se sitoo yhden ihmisen lähes koko työajan useammaksi viikoksi (kuten meillä).”

”Yritykselle osatyökykyisen kustannus ei ole osatyökykyisen palkka vaan työnjohtokustannukset.”

”Ulkopuolinen valvonta siitä, että töihin sitoudutaan (tullaan ajoissa ja joka päivä) ja esim. henkilökohtainen ’tukihenkilö’ jonka kanssa työntekijä ja työnantaja kävisivät määräajoin keskusteluita siitä, miten työn teko sujuu ja ollaanko tyytyväisiä puolin ja toisin. Hyvä palkkatuki.”

Työelämässä pääsee hyvään alkuun, kun tekee työnsä kunnolla

Työn tekemisessä tärkeintä on halu tehdä parhaansa, työaikojen ja ohjeiden noudattaminen sekä työhön keskittyminen. Into oppia uutta on monella nuorella kunnossa, ja monet toivovat työltään sopivia haasteita.

Hyvä työsuhte alkaa aina onnistuneesta perehdytyksestä. Työkummin mukanaolo työn alussa turvaa työn oppimista ja hyvän työsuhteen syntymistä. Tavallisesti työntekijä ei voi vaikuttaa siihen, miten hyvin hänet perehdytetään.

Jotkut työnantajat ovat kierteessä, missä liian vähäinen henkilöstömäärä estää palkkaamasta uusia työntekijöitä helpottamaan työtaakkaa, koska kukaan ei ehdi perehdyttämään.

Paljon asioita opitaan vasta työssä. Aikataulut, tilat, työkaverit ja asiakkaat tulevat tutuksi. Työssä opetellaan mm. uusia taitoja ja uusien ohjelmien käyttöä, työkummi on apuna alussa.

Joihinkin töihin otetaan vain ammattilaisia, joilla on vuosien koulutus ja työkokemus. Kuitenkin esimerkiksi myyjäksi voi ryhtyä ilman koulutusta tai kokemustakin.

Työnantajan on tärkeä onnistua uuden työntekijän valinnassa. Yritysten toiminta ja pystyssä pysyminen edellyttävät, että kulut, joihin kuuluu myös palkkakulut, saadaan katettua yrityksen tuotoilla.

Palkkakulujen lisäksi työnantajalle tulee uudesta työntekijästä muitakin kuluja: perehdyttäjän palkka, työvälineet, työvaatteet, vakuutukset, hallintokulut.

Työnantajalle on tärkeää, että työntekijä tekee työnsä kunnolla.

Monella työnantajalla on eettisiä periaatteita toiminnassaan, he esimerkiksi haluavat auttaa paikallisia ihmisiä työllistymään. Tämä ei tarkoita, että kaikilla työnantajilla olisi samanlaisia periaatteita, ja läheskään kaikkeen työhön ei voi palkata muita kuin ammattiosaajia.

Palkkatuki työn alussa vähentää painetta oppimisvaiheessa. Palkkatuki tarkoittaa, että työnantajasi saa TE-toimistolta rahaa palkkasi maksuun. Sinä saat täyden palkan, josta työnantaja maksaa vain osan itse. Palkkatukea voi saada työtön työnhakija. Selvitä oma palkkatukioikeutesi TE-toimiston virkailijaltasi. Kriteerit voivat vaihdella. Työnantaja hakee palkkatukea TE-toimistolta, sinun ei tarvitse sitä tehdä. [Lisätietoja palkkatuesta TE-palvelujen sivuilta.](#)

Rekrytointitilanteessa ei tarvitse esittää osaavansa kaikkea

Työnantaja haluaa tietää, teetkö töitä tosissasi, noudatko työaikoja ja pyritkö oppimaan uusia tehtäviä.

Jotkut työpaikat käyttävät valintakriteerinään myös yrityskulttuuriin soveltuvuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että uuden työntekijän arvomaailma ja työtavat sopivat yhteen muiden työntekijöiden kanssa.

Joissain yrityksissä uuden työntekijän valintaan vaikuttavat myös hakijoiden omien taitojen lisäksi heidän mukanaan tuomansa verkostot ja asiakkaat. Näitä on ensikertaa työelämään astuvalla harvoin valmiina.

Jotkut työnantajat palkkaavat mieluummin ennestään tuntemansa hakijan tai tutun tutun, vaikkei kyseinen hakija olisikaan pätevin tai tehtävään sopivin. Siksi verkostoituminen ja suosittelijat ovat erittäin tärkeitä työnhaussa.

Jos et vielä osaa kaikkia työssä vaadittavia taitoja, voit kertoa sen avoimesti. Voit kertoa olevasi halukas oppimaan asioita, joita et vielä hallitse. Ei tarvitse näyttää pätevämmältä kuin on, työnantajat tunnistavat liiallisen kehumisen ja toivovat pikemminkin rehellistä eteenpäin yrittävää tekijää kuin valmista tekijää esittävää henkilöä.

Työnantajallakin on haaste: hakijoiden taitoja ei aina saa selville pelkän hakemuksen ja haastattelun perusteella. Rekrytoijien käytännöt vaihtelevat. Jotkut katsovat vain CV:n, jotkut vain hakemuskirjeen. Jotkut tekevät lopullisen päätöksen sen mukaan, miten sopivalta hakija vaikuttaa juuri heidän työpaikalleen ja onko hänellä osaamista, jota muilla työntekijöillä ei ole.

Työnantajalla voi olla käytössä työkoe, joka antaa työnhakijalle mahdollisuuden näyttää työtapaansa. Koe voi olla valinnassa tärkeämpi kuin todistukset ym. Koe voi olla kotona tehtävä työnäyte, jonka palautat ennen työhaastattelua tai se tehdään vasta työhaastattelussa.

Rekrytoija saattaa pyytää sinua ottamaan työhaastatteluun mukaan opintotodistuksia tai työtodistuksia. He eivät yleensä katso sisältöjä, vaan haluavat vain tarkistaa, että CV:n sisältö pitää paikkansa.

Jotkut rekrytoijat pyytävät suosittelijoiden yhteystietoja. Suosittelija voi olla entinen esihenkilö, työkaveri tai opettaja. Työkummistasi voi kehittyä sinulle suosittelija. Muista kuitenkin kysyä aina suosittelijaltasi lupaa etukäteen heidän yhteystietojensa jakamiseen!

Työyhteisön voima tulee siitä, että työkavereilla on eri vahvuuksia ja luonteenpiirteitä. Sinun ei tarvitse olla huippuhyvä kaikessa, missä työkaverisi loistaa, koska sinä puolestasi osaat itse jotain paremmin kuin hän. Omia vahvuuksia miettiessäsi muista, että sinun ei tarvitse olla hyvä kaikessa.

Mieti itse tai kysy haastattelussa, onko sinulla jotain osaamista tai luonteenpiirrettä, mitä kenelläkään siinä työpaikassa ei vielä ole. Työpaikkaan saatetaan hakea sellaista työntekijää, joka täydentää muun työyhteisön osaamista.

Kummi voi osallistua työhaastatteluusi

Sinun kannattaa perehtyä yleisimpiin työhaastattelukysymyksiin. Voitte järjestää keskenänne harjoitushaastattelun, jossa työkummi ottaa rekrytoijan roolin. Kun olette harjoitelleet turvallisessa ympäristössä, sujuu tosi tilannekin varmemmin. [Yleisimmät työhaastattelukysymykset listattuna Duunitorissa.](#)

Työkummi voi lähteä mukaan työhaastatteluun. Tällöin avautuu hyviä mahdollisuuksia kertoa työkummin valmennuksesta ja kaikesta siitä, millä lailla valmennus on kehittänyt työmotivaatiota ja tehnyt työnhakijalle tutuksi työelämää.

Tavallisimmin työhaastattelussa yksi tai useampi haastattelija keskustelee työnhakijan kanssa, mutta muutkin haastattelutavat ovat yleistyneet. Esimerkiksi ryhmähaastatteluissa osallistut haastatteluun samaan aikaan monien muiden hakijoiden kanssa. Jotkut työnantajat tekevät haastatteluja puhelimitse tai videopuheluna. Joissain haastatteluissa et edes tapaa haastattelijaa, vaan vastaat videolla rekrytoijan etukäteen lähettämiin kysymyksiin.

Kummin osallistuminen työhaastatteluun kannattaa sopia rekrytoijan kanssa etukäteen. Joihinkin haastatteluihin ei oteta mukaan ulkopuolisia.

Työ turvaa tulevaa ja antaa sisältöä elämään

Työ turvaa itsenäistä elämää ja tulevaisuutta

Säännöllinen palkkatulo on tärkeimpiä työsuhteen etuja, jolloin oman talouden menot saadaan helppoiten tasapainoon tulojen kanssa. Taloudellinen varmuus helpottaa tulevaisuuden suunnittelemista. Kun ei elä palkkapäivästä toiseen sinnitellen voi rahaa säästää suurempia hankintoja tai elämänmuutoksia varten. Myös säästötili yllätysmenojen varalle vähentää huolta.

Työ tuo mukanaan monia etuuksia mm. lomaa, eläkkeitä, työterveyshuoltoa ja työyhteisöjen yhteistä toimintaa.

Työllinen voi myös opiskella opintovapaalain mukaisesti ja saada opintotukea. Työnantajalle ei tule tästä kuluja. Täydennyskoulutukseen hakeutuessa pääsyaatimukset eri opintoihin eivät aina ole samat kuin muilla pyrkijöillä. [Lisätietoja opintovapaasta työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta.](#)

Mitä työelämä tarjoaa?

Työ auttaa luomaan päivä- ja viikkorytmiä.

Päivä sujuu nopeasti, kun on selkeät tehtävät päivän ajalle. Jos on murheita, niitä ei aina muista töitä tehdessään.

Työnteon ja lakisääteisten taukojen vuorottelu auttaa jaksamaan.

Työsuhteeseen kuuluvat erilliset palkalliset lomat. Loman vietto on rentouttavaa ja huoletonta, kun se tapahtuu palkallisena työvuoden jälkeen.

Palkat, loma-ajat ja muut tiedot löytyvät kunkin alan työehtosopimuksesta eli TES:stä. Sovellettava TES mainitaan usein jo työpaikkailmoituksessa.

Monelle työn tekemisen ilo tulee yhteistyöstä työkavereiden ja asiakkaiden kanssa. Yksitoikkoisetkin työtehtävätkin sujuvat hyvässä porukassa. Tapaat töissä monenlaisia ihmisiä. Usein löytyy niitä, joiden kanssa synkkaa tosi hyvin. Työkavereista voi löytyä kavereita, joiden kanssa jaetaan arkielämän tärkeitä asioita työn ohessa, tauoilla tai työajan jälkeinkin. Monesti kuulee, että hyvä työporukka pelastaa päivän ikävempienkin tehtävien parissa.

Työ ei välttämättä edellytä sosiaalisuutta, töitä tehdään ryhmässä tai yksikseen. Vuorovaiikutustaitoja kuitenkin tarvitaan aina. Se tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että kaikki pysyvät kartalla tärkeistä asioista. Sinun ei aina tarvitse jutella mukavia työkavereiden kanssa,

mutta kaikilla on helpompaa, kun tärkeät tiedot leviävät työyhteisössä. Silloin kaikki osaavat tehdä tehtävänsä ja olla oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Työssä opit paljon uutta

Itsetuntosi kasvaa, saat mahdollisuuden näyttää, että pystyt ja olet halukas tekemään hyvää työtä. Kun teet työsi kunnolla, saat yleensä kiitosta ja hyvää mieltä.

Hyvin tehty työ poikii ajan kanssa uusia asioita ja uusia mahdollisuuksia, kunhan jatkat kunnolla tehtyjen töiden linjaa. Jollei samasta työpaikasta löydy uusia mahdollisuuksia, voit alkaa etsiä muualta. Voi käydä niinkin, että kun ilmoittaa lähtevänsä, saakin paremman tarjouksen nykyiseltä työpaikaltaan. Samassa työpaikassa pysyessä voit saada mahdollisesti myös palkkaan kokemuslisää ja pidemmät vuosilomat. Käytännöt vaihtelevat eri työpaikoissa.

Kun harjaannut työhön, osaat ja uskallat suunnitella tulevaisuuttasi paremmin. Opit, millaisia töitä haluat tulevaisuudessa tehdä ja mitä et. Vähitellen pääset yleensä kiinni entistä parempiin ja hiukan paremmin palkattuihinkin töihin. Työssä opit uusia taitoja, tietoja ja saat itsevarmuutta oman elämäsi valintoihin.

Työn iloa voi saada monenlaisesta tekemisestä, kädenjäljestä, huolitellusta työympäristöstä tai siitä, että näkee työnsä jäljen ja työn tulosten merkityksen työnantajalle, työkavereille ja asiakkaille. Monet nuoret haluavat tehdä merkityksellistä työtä, joka tukee heidän arvomaailmaansa.

Miten saada arki rullaamaan

Oma valmentautuminen

Jos ei ole työtä tai muuta säännöllistä toimintaa, päivärytmi ja rutiinit vaihtelevat monilla. Siitä ei kannata kantaa huonoa omaatuntoa, koska töissä käyvienkin päivärytmit menevät sekaisin loma-aikoina. Jotta siirtyminen työelämään sujuisi helpommin myöhemmin, on hyvä totutella omaan tahtiisi säännölliseen arkeen.

On hyvä siirtää päivän aikatauluja vähitellen tulevia työaikoja muistuttavaksi. Kokeile herätä, syödä ja mennä nukkumaan suunnilleen samoihin aikoihin.

Aluksi jopa uudet tilanteet ja ihmiset voivat jännittää ja ahdistaa, jopa oman työkummin tapaaminen. Jos olet viettänyt paljon aikaa kotona, voit vähitellen totuttautua ulkona käymiseen. Kävely lähiympäristössä on hyvä alku – jos tunnet uupuneeksi, kävele aluksi vain korttelin ympäri, vähitellen kauemmas. Kun lähialueella kävely sujuu voi työnhakua tehdä myös kirjastossa, jolloin totut olemaan ihmisten keskellä.

Pidä säännöllisesti myös vapaapäiviä hyvällä omallatunnolla. Palautumisen jälkeen jaksat taas keskittyä uusiin haasteisiin.

Kannattaa panostaa itsestään huolehtimiseen ja siihen, että syö ja lepää kunnolla.

Kummi auttaa ensisijaisesti työllistymisessä. Vaikka hän ei ole terveyden, talousvaikeuksien tms. asiantuntija, voit kertoa hänelle oman elämäsi pulmista, jos se hänelle sopii. Sopikaa yhdessä teille sopivat rajat, jotta yhteistyö on teille molemmille mukavaa. Terveyspulmissa neuvoo parhaiten oma lääkäri tai terveydenhoitaja. Tietoa ja omahoito-ohjeita löytyy [Terveyskirjastosta](#). Jos haluat mainita kummillesi terveyspulmistasi, kroonisista sairauksistasi tai neurologisista poikkeavuuksistasi hän osaa ottaa selvää aiheesta ja tarjota sinulle paremmin sopivaa tukea.

Alle 30-vuotiaat saavat [Ohjaamoista](#) matalan kynnyksen neuvontaa hyvinvointiin, talousvaikeuksiin, asumiseen ja ihmissuhteisiin. He osaavat ohjata asiakkaansa sopivan paikallisen ammattilaisen luokse. Ohjaamot järjestävät myös ilmaisia hygieniapassi- ja työturvallisuuskorttikoulutuksia.

Unelmat vievät eteenpäin

Työkummitoiminta lähtee siitä ajatuksesta, että unelmia on hyvä olla ja niistä on hyvä pitää kiinni.

Jos unelmatyö tuntuu kovin kaukaiselta, sitä voit yrittää lähestyä vähitellen ja askeleittain. Esimerkiksi voi olla mahdollista pyrkiä opiskelemaan tai hakea työhön unelma-alalle johonkin avustavaan tehtävään ja alkaa vähitellen luoda kontakteja sen kautta. Samalla pääsee myös tutustumaan työn moniin puoliin.

Kaikissa töissä oppii taitoja, soft skillejä, joita voi siirtää uusiin työtehtäviin. Sellaisia taitoja ovat esimerkiksi asiakaspalveluvalmius, ongelmanratkaisutaidot ja aikataulujen noudattaminen. Näitä taitoja voi hyödyntää oli sitten putkiasentaja tai myyjä.

Jokaisen tekemäsi työn ei tarvitse olla suuri askel urallasi. Joskus taloudellisen tilanteen turvatakseen on tehtävä palkkatöitä oman alansa ulkopuolelta.

Säännöllisesti harjoittelemalla harjaantuu ja vähitellen saattaa yllättää itsensäkin, kuinka pitkälle on päässyt tekemisessään.

Aina unelmatyötä ei pysty tai kannatakaan tehdä palkkatyönä. Monia asioita voi tehdä harrastuksena, vapaaehtoisena järjestöille tai kevytyrittäjänä päivätyön ohessa. Esimerkiksi monet kirjailijat ja taiteilijat työstävät teoksiaan päivätyön ohessa vapaa-ajallaan. Silloin toimeentulo on taattu eikä luovalle työlle ole liian suuria paineita.

Tarinoita työstä ja elämäntähteistä

Miten tehdä omasta työstään antoisampaa

Tarina 1.

Kiinteistövälittäjä kertoi, että hänen työnsä on pelkkää rutiinia ja aina samanlaista, mutta asiakkaat ja heidän kodinperustamisensa tarpeet ovat mielenkiintoisia. Vähitellen välittäjä alkoi pitää lähtökohtana asiakkaan tarpeita, ei välttämättä asiakkaan valmista suunnitelmaa.

Välittäjän työn kiinnostavuutta lisäsivät kaikki ne järjestelytarpeet, joita kotien vaihdoissa tuli eteen. Välittäjä laajensi työnkuvaansa asiakkaiden kodin hankinnan ongelmiin, ja lopulta moni asiakas oli tyytyväinen saamaansa kokonaispalveluun.

Tarina 2.

Nuori näyttelijä oli kyllästynyt työhönsä ja kovaan kilpailuun alallaan. Hän halusi elämältään jotain ihan muuta ja lähti Lappiin. Hän pestautui lopulta hissipojaksi laskettelurinteeseen.

Tämä työ motivoi häntä siinä tilanteessa. Hän hoiti asiakaspalvelun niin hyvin, että hänen hissillään oli aina pitkä jono, kun jokainen laskettelija sai samalla ystävällisen tervehdyksen ja hymyn ja kohteliaita toivotuksia. Muut hissit kävivät samaan aikaan tyhjäkäynnillä.

Aikansa hissillä työskenneltyään hän suuntasi elämässään uusille työurille.

Myyntityö on ongelmanratkaisua

Myyntityötä on kaikkialla. Myyntityö on myös avoimissa työpaikoissa kenties eniten työtä tarjoava ala. Myyntityössä on suhteellisesti eniten avoimia työpaikkoja, lähes mikä tahansa yritys voisi periaatteessa lisätä myyntityötään, jos siihen tulisi hyvä tilaisuus.

Myyntityössä on tärkeää huomioida, että

- tavoitteena on ratkaista asiakkaan ongelma myytävällä tuotteella tai palvelulla,
- myytävän tuotteen tai palvelun pitää olla kunnossa.

Kuten kiinteistövälittäjä teki: hän ratkoi asiakkaan asumisen ongelmia, ei vain myynyt asiakkaalle juuri sitä, mitä asiakas ensin näytti toivovan. Lopputuloksena hän sai tyytyväisiä asiakkaita ja liiketoiminnalleen hyvän maineen, joka tuotti uusia asiakkuuksia. Myyntityössä työhön ja myytäviin tuotteisiin perehdytään varsin usein vasta työn äärellä.

Kaksi tarinaa kateudesta

Tarina 3.

Proviisori kertoi ryhtyneensä farmaseutiksi, koska hän oli nuorena kateellinen serkulleen, joka oli kesätöissä meijerin laboratoriossa. Laboratorio kuulosti niin hienolta työpaikalta, että näihin hommiin hänkin alkoi suuntautua ensin opintojen kautta, sittemmin työelämässä.

Tarina 4.

Poika oli kateellinen luokkakaverilleen, jolla oli absoluuttinen sävelkorva. Sittemmin tämä kadehtija lähti myös opiskelemaan musiikkia ja pyrki aina kehittämään muistiaan ja eri keinoja tunnistaa sävelkorkeuksia. Hänkin työllisti itsensä musiikkialalla ja sai huomata, että kuuntelemalla hänelle oli jo kehittynyt absoluuttinen sävelkorva. Hän kehitti myös näistä oppimistaan taidoista omaa liiketoimintaa kehittämällä mallin, jonka avulla sävelkorvaa voi harjaannuttaa muistamaan myös sävelkorkeuksia ilman soitinta.

Tarina osoittaa, että harjoittelemalla voi oppia sellaisenkin taidon, jota pidetään synnynäisenä lahjana ja mahdottomana muiden saavuttaa.

Työnhaku vaatii kärsivällisyyttä

Tee omaan elämäsi sopiva aikataulu

Suunnitelkaa työkummissi kanssa työnhakua ja aikatauluja, työkummin kanssa voit jättää myös avoimia työhakemuksia yrityksiin.

Montako tuntia päivässä tai viikossa pystyt hakemaan töitä? Työnhaun eri tehtäviä kannattaa aikatauluttaa kalenteriin. Ilmoitusten selaamista, piilotyöpaikkojen etsimistä, hakemusten kirjoittamista, CV:n päivittämistä, rekrytoijille soittamista, verkostoitumista, hakutehtävien tekemistä, työhaastatteluissa ja rekrytointitapahtumissa käymistä.

Eri alojen avoimia työpaikkoja ja rekrytointitapahtumia on eri aikoihin vuodesta. Joillain aloilla avoimia työpaikkoja on vähiten lomasesonkien aikaan kesällä ja jouluna. Kausitöissä eniten juuri lomakausilla. Rekrytointitapahtumia on eniten alkuvuodesta ja syksyllä. Niissä pääsee juttelemaan suoraan työntekijöitä etsivien työnantajien kanssa. Joissain tapahtumissa työnantajien edustajat antavat vinkkejä, joilla kannattaa hakea juuri heille tai ottavat kävijöitä haastatteluun siltä seisomalta. Tapahtumia järjestävät esimerkiksi paikalliset TE-toimistot ja Ohjaamot. Tulevia tapahtumia voi löytää etsimällä hakusanoilla *rekrytointitapahtuma*, *rekrymessut*, *työnantajatreffit*.

Mitä asioita tarvitset tai unelmoit?

Mitä asioita tarvitset tai toivot tulevalta työpaikalta?

- Sijainti
- Tietyt työajat
- Toimitko mieluummin yksin vai ryhmässä?
- Haluatko päiviisi paljon vaihtelevuutta vai kaipaanko rutiinia?

Millaisesta työstä unelmoit?

- Haluatko, että oma arvomaailmasi kohtaa työpaikan arvojen ja tehdyn työn kanssa?
- Mitä uutta haluat oppia?
- Minkä asioiden tekemisestä nautit?
- Mistä osaamisestasi tuleva työnantajasi voisi hyötyä?

Tutki esimerkiksi [ammattibarometrin](#) avulla tai avoimia työpaikkoja selaamalla eri ammattien kysyntää. Joskus voi olla hyvä pohtia useita mahdollisia haettavia aloja, jotta avoimia työpaikkoja olisi sinulle tarjolla riittävästi.

Selaa työpaikkailmoituksia saadaksesi yleiskuvan siitä, millaisia asioita painotetaan eri alojen ja työnimikkeiden työpaikkailmoituksissa.

Kokoa lähteet, joista etsit avoimia työpaikkoja

Aloita vaikka näistä:

- [Mol.fi](#)
- [Kuntarekry](#)
- [Duunitori](#)
- [Monster](#)

Käy lista läpi säännöllisesti tai laita päälle työpaikkavahti. Selaa kiinnostavien työnantajien nettisivuja, joskus avoimista työpaikoista ilmoitetaan vain siellä. Omalla paikkakunnallasi voi olla Facebook-ryhmä, jossa vinkataan työpaikkoja. Avoimia työpaikkoja löytyy Twitterissä hakemalla #työpaikat #rekry ja paikkakunnan nimi.

Kerro lähipiirillesi, että haet töitä, he saattavat tietää piilotyöpaikkoja.

Dokumentoi työnhakua

Tarjoamme valmiin pohjan, johon työnhakua voi dokumentoida sähköisesti tai tulosteena paperille. Voitte käydä dokumenttia läpi tapaamisissa työkummin kanssa.

Voit merkitä kalenteriin kiinnostavien työpaikkailmoitusten viimeiset hakupäivät. Ilmoitukseen kannattaa vastata hyvissä ajoin, mieluiten heti haun alkaessa. Monet paikat saavat kymmeniä hakemuksia.

Säilytä kopiot jokaisesta työpaikkailmoituksesta, johon olet vastannut ja kopiot niihin lähettämistäsi työhakemuksista. Näet listasta mistä työpaikoista odotat edelleen vastausta. Jos saat kutsun työhaastatteluun, voit lukea uudestaan työpaikkailmoituksen valmistautuessasi.

Pienin askelin eteenpäin

Yllä olevat työnhaun vaiheet saattavat olla sinulle jo tuttuja, muttet silti ole saanut työpaikkaa. Mieti silloin, missä työnhaun osa-alueessa sinun täytyy muuttaa taktiikkaasi.

Etkö saa ikinä vastausta hakemuksiisi tai pääse edes haastatteluihin? Vai kirjoitatko erinomaisia hakemuskirjeitä, mutta haastattelut menevät mönkään? Vai tarvitsetko kannustusta verkostoitumiseen tai rekrytoijille soittamiseen?

Pohdi tätä itse tai kummisi kanssa ja suunnitelkaa sen mukaan, miten voitte kehittää työnhakuasi. Työkummi voi auttaa CV:n muotoilemisessa, oikolukea hakemuksia, pitää harjoitushaastatteluja tai antaa henkistä tukea puhelinsoittoihin.

Jos haet töitä alalta, jossa on paljon enemmän hakijoita kuin työpaikkoja, harkitse hakevasi väliaikaisia töitä helpommin työllistävältä alalta. Voit jatkaa kiinnostavamman työn hakemista palkkatyön ohessa.

Yhtä oikeaa tapaa kirjoittaa hakemuskirje, muotoilla CV tai soittaa työnantajalle ei ole. Kaikilla työnantajilla on omat mieltymyksensä. Tärkeintä on, että hakemuskirjeesi ja CV:si ovat helppolukuiset eikä niissä ole pahoja kirjoitusvirheitä. Muista merkitä yhteystietosi selkeästi!

On monia eri tapoja saada työpaikka. Jos et heti onnistu, kokeile muita väyliä. Hakemukset ilmoitettuihin työpaikkoihin, avoimet hakemukset unelmafirmoihin, rekrytoijien lähestyminen rekrytointimessuilla, soittaminen suoraan työpaikoille, tutuilta kyseleminen.

Vaikka et saisi hakemaasi työpaikkaa, kannattaa kokemuksesta ottaa oppia. Räätelöimällä hakemuskirjeitä eri työnantajien tarpeisiin ja osallistumalla työhaastatteluihin työpaikoilla opit aina jotain uutta työelämästä. Jos vain jaksamisesi riittää, kannattaa samaan aikaan laittaa hakemus mahdollisimman moneen eri työpaikkaan. Voi kulua viikkoja ennen kuin yhteen hakemukseen kuuluu vastausta. Työnhaussa paljon riippuu tuurista.

Voit mainita jo työhakemuksissasi osallistuvasi tähän työkummitoimintaan. Siten osoitat, että paitsi haet aktiivisesti töitä, olet myös perehtynyt työelämään, vaikkei työkokemusta olisikaan.

Ensimmäiset päivät työpaikalla

Tässä osiossa kerrotaan, mitä tehdä, jos saat työpaikan työkummitoiminnan aikana.

Työkummi voi auttaa työnantajaa palkkatukihakemuksen täyttämässä.

Työhön harjaantuminen vie aikaa

Kummi on työpaikalla perehdytysapuna noin ensimmäiset kaksi viikkoa, jos sinä ja tuleva työnantajasi sitä toivotte. Sen jälkeen voitte sopia, onko kummi tavoitettavissa puhelimitse.

Työsuhteen alussa dokumentoitte työtä kummin kanssa tarjoamamme dokumenttipohjan mukaisesti. Dokumentoinnin tarkoitus on, ettei mitään tärkeää jää käymättä läpi ja että sinulle jää muistiinpanot työn tekemisen tueksi. Työn alussa tulee paljon uutta opeteltavaa ja muistettavaa, eikä kaikkea voi muistaa ulkoa heti. Kirjatkaa ylös tärkeitä tietoja: työajat, mihin aikaan tietyt tehtävät tulee tehdä, miten mikäkin laite toimii, työkavereiden puhelinnumerot tms.

Tarkoitus on oppia työ kunnolla ja saada valmiuksia jatkaa työssä pysyvästi.

Työyhteisöjen vahvuus tulee siitä, että työkavereilla on oma erikoisosaamisensa eikä yhden ihmisen tarvitse osata kaikkea. Sinä voit ilman työkokemustakin tietää jotain, mitä vuosikausia työpaikalla ollut työkaveri ei osaa.

Kaikki tekevät virheitä

Uusien asioiden opetteluun kuuluu se, että saat harjoitella ja tehdä virheitä turvallisessa ympäristössä. Jos jokin tehtävä ei ala sujumaan, pysähdy ja harjoittele kaikessa rauhassa. Pyydä tarvittaessa apua.

Ensimmäisten työpäivien aikana on täysin normaalia, että teet virheitä. Tärkeintä on, että opit niistä. Miten voisit välttää tämän virheen seuraavalla kerralla?

Työnantajasi ei saa vaatia sinulta heti alussa täydellistä suoritusta eikä antaa sinulle liikaa vastuuta vaativia tehtäviä, jos ette ole niin sopineet. Kunnollinen perehdytys ja työpaikan puitteet pyrkivät siihen, ettei uusi työntekijä pääse tekemään vaaratilanteisiin tai taloudelliseen tappioon johtavia virheitä.

Koeaika

Työpaikoilla on yleensä käytössä koeaika, jonka tarkoitus on suojella sekä työntekijää että työnantajaa. Koeajan aikana kumpikin osapuoli voi purkaa sopimuksen ilman erillistä syytä.

Jos työntekijä irtisanoutuu ja palaa työttömäksi työnhakijaksi koeaikana, hän saattaa menettää oikeutensa tukiin.

Koeajan pituus lukee työtodistuksessa ja eri alojen suositukset löytyvät alan työehtosopimuksesta. Koeaika saa pisimmillään olla kuusi kuukautta, muttei pidempään kuin puolet määräaikaisen työsuhteen kestosta.

Työnetsijän muistilista

Työkummmisi opastaa sinua. Vaikka työllistymisessä olisi hankaluuksia, toivomme sinun kiinnostuvan työhön lähtemisestä ja toimivan työnhaussa mukana voimiesi mukaan.

- Tärkeintä on, että teet parhaasi.
- Työ tuo sisältöä elämään.
- Kaikesta työstä voi tehdä kiinnostavaa.
- Kysy tarvittaessa apua.
- Ihmiset päätyvät ammatteihinsa hyvin erilaisia reittejä.
- Tunne omat rajasi ja aseta oma hyvinvointisi ensisijalle.

Kuntoutussäätiö

Kuntoutussäätiö

Pakarituvantie 5

00410 Helsinki

www.kuntoutussaatio.fi

Tekijät

Hanne Andelin, Tuula Lehikoinen, Emmi Nääppä

Taitto ja kuvitus

Emmi Nääppä